

DATUM
2014-02-21
ERT DATUM
2013-12-06

DIARIENR
2013/267-4
ER BETECKNING
2013/6517/GV

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkandet Svenska för invandrare – valfrihet, flexibilitet och individanpassning (SOU 2013:76)

Utredningen har främst haft i uppdrag att föreslå hur valfrihet och individuell anpassning kan ökas inom utbildning i svenska för invandrare (sfi) och att överväga om all utbildning i svenska språket för vuxna invandrare i framtiden bör ges inom kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvtvux).

Statskontoret begränsar sitt yttrande till frågor som ligger inom vårt verksamhets- och kompetensområde. Vi tar därför inte ställning till exempelvis Sfi-utredningens förslag om innehåll och utformning av sfi och svenska som andra språk.

Statskontoret ser positivt på ökad flexibilitet och individanpassning

Sfi-utredningen tillsattes bland annat mot bakgrund av den utvärdering av sfi som Statskontoret redovisade till regeringen 2009.¹ En huvudpång i vår utvärdering var att det fanns behov av ökad flexibilitet och individanpassning i sfi.

Mot denna bakgrund ser Statskontoret positivt på den allmänna utgångspunkt som gällt för Sfi-utredningen, det vill säga att sfi ska bli mer flexibelt och individanpassat, och på de förslag i betänkandet som har denna inriktning. Till exempel överensstämmer Sfi-utredningens förslag om att huvudmannen för sfi ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som passar eleven med de förslag Statskontoret gav i nämnda utvärdering.

¹ Statskontoret 2009:2 *Sfi-resultat, genomförande och lärarkompetens – En utvärdering av svenska för invandrare*.

Valfrihetssystem

Enligt Statskontorets mening skulle det ha varit värdefullt om utredningen hade redovisat en mer utförlig analys av de för- och nackdelar en utökad valfrihet inom sfi och kommunal vuxenutbildning kan innebära i förhållande till dagens modell. Å andra sidan är avsaknaden av detta i och för sig förståelig, med tanke på att utredningens uppdrag primärt har omfattat att föreslå *hur* valfriheten inom sfi och kommunal vuxenutbildning kan ökas.

Förutsatt att sfi-elever ska ges ökad frihet att välja utbildningsanordnare, så menar Statskontoret dock att Sfi-utredningen övertygande visar att den föreslagna modellen med statlig tillståndsprövning och tillsyn av enskilda utbildningsanordnare sannolikt skulle fungera.

Sfi-utredningen föreslår att enskilda utbildningsanordnare ska ha rätt till ersättning för de kurser inom den kommunala vuxenutbildningen som ingår i det utbildningsutbud som kommunen årligen ska besluta om. Att enskilda utbildningsanordnare endast garanteras ersättning för ett år i taget torde dock, såvitt Statskontoret kan bedöma, kunna påverka deras vilja att erbjuda sådana kurser, liksom möjligheten till långsiktig planering av utbildningen. Enligt vår mening kan det därför finnas skäl att överväga om rätten till ersättning bör gälla för en längre tid än ett år; givetvis under förutsättning att det är förenligt med berörda budgetregler.

Enligt Sfi-utredningens förslag ska kommunen även svara för kostnaderna för utbildning utanför utbildningsutbudet om den sökande med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl för att delta i sådan utbildning. I betänkandet ges dock ingen närmare vägledning till vad som i detta fall skulle kunna vara särskilda skäl. Enligt vår mening skulle en sådan vägledning behövas för att bestämmelsen ska kunna tillämpas rättssäkert och effektivt.

Tillsyn och uppföljning

Statskontoret tillstyrker förslaget att Skolinspektionen och Skolverket ska ha samma ansvar för tillsyn respektive uppföljning av enskilda utbildningsanordnare inom den kommunala vuxenutbildningen som för övrig utbildning inom skolväsendet. Enligt Statskontoret skulle den föreslagna ordningen klargöra ansvaret för tillsyn och uppföljning av enskilda utbildningsanordnare och torde leda till ökad kvalitet och likvärdighet i utbildningen.

Statistik

I Statskontorets utvärdering av sfi från 2009 framhöll vi vikten av att förbättra den officiella statistiken avseende sfi. Vi menade bland annat att

uppgifter borde lämnas på anordnarnivå, i stället för på kommunnivå, eftersom det skulle förbättra möjligheterna till analys av framgångsfaktorer.

Mot denna bakgrund tillstyrker Statskontoret Sfi-utredningens förslag på statistikområdet, det vill säga i första hand att enskilda utbildningsanordnare, som godkänts som huvudmän för sfi och kommunal vuxenutbildning, ska omfattas av uppgiftsskyldigheten för statistik och att Skolverket ska samla in uppgifter om avbrottsorsak. Vidare delar Statskontoret utredningens bedömning att det finns skäl att överväga om statistiken ska innehålla fler uppgifter och tydligare krav på kommuner och utbildningsanordnare och att det är viktigt att redovisningen är enhetlig och kan brytas ner på anordnarnivå.

Arbetsförmedlingen och sfi

Statskontoret tillstyrker Sfi-utredningens förslag att Arbetsförmedlingen ska få upphandla sfi i kombination med arbetsmarknadspolitiska åtgärder för de nyanlända som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. En sådan åtgärd skulle rimligen förbättra Arbetsförmedlingens möjligheter att anpassa sina insatser till individens behov och förutsättningar.

Till stora delar överensstämmer detta förslag också med vad Statskontoret 2012 framförde i en uppföljning av etableringsreformen, nämligen att Arbetsförmedlingen borde få upphandla sfi från kommuner för nyanlända som inte är kommunplacerade.² Bakgrunden till detta var att vår uppföljning visat att denna grupp inte fick ta del av sfi i lika stor utsträckning som andra nyanlända.

Sfi-bonus

Utredningen föreslår vissa förändringar i regleringen av prestationsbaserad stimulansersättning inom sfi (så kallad sfi-bonus). Det handlar primärt om behov av konsekvensändringar till följd av utredningens förslag om förändrade studievägar inom sfi.

Statskontorets allmänna syn är dock att sfi-bonusen helt bör avskaffas. Ett förslag om att avskaffa bonusen har också nyligen framlagts i departementspromemorian *Ökat fokus på vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus* (Ds 2013:61). Statskontoret tillstyrkte avskaffandet i vårt yttrande över promemorian, med hänvisning bland annat till att en utvärdering av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)

² Statskontoret 2012:22 *Etableringen av nyanlända – En uppföljning av myndigheternas genomförande av etableringsreformen*.

visat att sfi-bonusen har haft begränsad effekt på genomströmningen av studerande inom sfi.

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Marie Uhrwing samt utredare Svante Eriksson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Svante Eriksson